

Poslanci se napili „nezávislého“ piva

LADISLAV JAKL, KAREL KRÍŽ

V parlamentu se ve středu událo něco navýsost překvapivého. Zčistajasna přijali poslanci návrh Josefa Hájka (Levý blok) na daňové zvýhodnění výroby v malých nezávislých pivovarech. Pod tímto podivným názvem rozumějí takové firmy, jejichž roční výstav piva je menší než dvě stě tisíc hektolitřů. Právní a ekonomické podmínky nezávislosti mají být upraveny předpisem, vydaným ministerstvem zemědělství. Novela nabude účinnosti 1. ledna 1995.

Popravdě řečeno, je to šok. Úkaz ne nepodobný tomu, když nedávno poslanci během několika vteřin odklepli desítky milionů korun Divadlu Spejbla a Hurvínka. Bez předchozího řádného projednání ve výborech, bez zvážení významných rizik podobné úpravy, se do české legislativy dostává precedens, který hrozí zaplevelením celého daňového zákonodárství a pokřivením trhu. Nic na tom nemění fakt, že koalice vesměs hlasovala proti a že rozhodly hlasy opozice, podpořené KDU-ČSL a několika pozoruhodně argumentujícími jedinci ODA, ODS a KDS.

Příliš mnoho věcí chtějí rozhodovat poslanci, namísto toho, aby rozhodl trh prostřednictvím spotřebitele. Chci-li speciální pivo nebo boty, musím být připraven zaplatit za ně víc. Daňové úlevy neznamenají nic jiného, než že určitou spotřebitelskou preferenci zaplatí daňoví poplatníci jako celek

Daňových úlev se tedy dostane těm výrobcům piva, kteří mají z důvodu nižší produkce problémy s náklady, s cenou, s odbytem a tedy i s konkurenceschpností. Argumenty zainteresovaných pivovarníků - které jsme v minulých měsících mohli slyšet - jsou zhruba tyto: šlo by o záchranou síť, jež by měla zajistit přežití (pokud možno) všech sedmdesáti existujících pivovarů v čes-

Hlasování o návrhu poslance Hájka

Strany	Pro	Proti	Strany	Pro	Proti
KSČM:	všichni	nikdo	ODA:	Josef Effenberger René Hába Čestmír Hofhanzl Josef Ježek	Karel Ledvinka
Nezařazení:	všichni	nikdo			
LSNS:	všichni	nikdo			
SPR-RSČ:	všichni	nikdo			
ČMSS:	všichni	nikdo	KDU-ČSL:	Jan Decker Josef Janeček Jan Kasal Josef Krupík Karel Mach Eva Nováková Pavel Severa Pavel Šafařík Jan Vraný Miloslav Výborný	Ludvík Motyčka
LSU:	všichni	nikdo			
LB:	všichni	nikdo			
ČSSD:	všichni	nikdo			
ODS:	Jan Černý, František Kozel Richard Mandelík Libor Novák st. Václav Trojan Jan Třebický	29 poslanců			
KDS:	Jiří Haringer Věnceslav Lukáš	4 poslanci			

Pozn.: ostatní se zdrželi, nehlasovali nebo nebyli přítomni

Pramen: kancelář Poslanecké sněmovny

kých zemích. Jejich přežití je žádoucí, neboť pivo prý patří k našemu národnímu folklóru. Dopad daňových úlev na státní rozpočet je relativně malý. A konečně: podobná diferenciacce spotřebních daní patří k pivovarnické tradici německé. Proč tedy něco podobného nemít také u nás?

K české výrobní tradici patří ledacos. Sklem počínaje a obuví konče. Měla-li by být pro potřebu těch, co nestačí, pokřivena pravidla hospodářské soutěže ve všech „tradičních“ oborech, byly by naše zákony k ničemu. Univerzálnost jejich působení by zmizela a staly by se pouze odrazem síly té či oné průmyslové lobby. A nemylme se: byl-li „spáchán“ jeden precedens, byť pivní, lavinu dalších požadavků na daňové úlevy těžko kdo zastaví. Dostaly-li „malé“ pivovary úlevy, proč ne ostatní obory? A kolik pivovarů by u nás vlastně mělo být? Ještě začátkem století jich vařilo pivo přes sedm set, tedy desetinásobek současného stavu. Kde tedy vlastně je hranice tradice? A proč má být výrobní mez právě na dvou stech tisících hektolitřech? Příliš mnoho věcí chtějí rozhodovat poslanci, namísto toho, aby rozhodl trh prostřednictvím spotřebitele. Chci-li speciální pivo nebo boty, musím být připraven zaplatit za ně víc. Daňové úlevy neznamenají nic jiného, než že určitou spotřebitelskou preferenci zaplatí daňoví poplatníci jako celek. A k argumentu, že v Německu - jako relikť ze začátku století - něco podobného přežívá, a že se Němci dokonce snaží tento typ uvažování prosadit i v Ev-

ropské unii? Zdá se jako bychom chtěli po světě posbírat to nejhorší, co kde mají a ve zkompletované podobě použít u nás.

Poslanci si ve středu zahráli na tvůrce hodnot. Diferencováním daní pro různé subjekty ve skutečnosti prosazují snadnější příjmy producentů „těch správných výrobků“. Ve státě, kde vládne neplánované, neřízené a nedeformované svobodné tržní hospodářství, může mít daň pouze jedinou roli. Zajistit příjem pro veřejnou správu a pro přerozdělovací aktivity. Přičemž i tyto funkce by neměly být předimenzovány. Efekt, který si poslanci od své „tvůrčí práce“ slibují, bude jistě dosažen. Peníze nepotečou chaoticky podle nezávislé vůle zákazníků a podle souhrnu individuálních potřeb, ale pěkně v umělých březích betonových koryt předem určených cílů.

Ve jménu na první pohled ušlechtilých cílů, v tomto případě podpory „pivovarnické tradice“, se prosadily skupinové ekonomické zájmy pivní lobby. Lobbistické metody, kdy představitelé různých zájmových skupin zevlují po chodbách a kuloárech sněmovny, jsou celkem legitimní. Poslanci by však měli umět těmto tlakům přisoudit přiměřenou informační hodnotu a při tvorbě norem se omezit na neutrální, plošně působící pravidla.

Parlament tedy ve středu učinil precedens, jenž je v zásadním rozporu se smyslem ekonomické transformace. Následky mohou být nedozírné.